

Reactie R6 hogescholen internetconsultatie Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023

14 februari 2023

De R6 hogescholen, het samenwerkingsverband van de zes Randstadhogescholen: Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Inholland, Hogeschool Leiden, De Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Utrecht, komen tot een gezamenlijke zienswijze op de Regeling macrodoelmatigheid opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023. Deze zienswijze is onderbouwd met onze **gezamenlijke** drie standpunten en wordt aangevuld met instellingsspecifieke standpunten in de achterliggende bijlage.

We erkennen als R6 hogescholen dat een Regeling moet leiden tot een **doelmatig opleidingsaanbod** en een **doelmatige taakverdeling** tussen instellingen in het hoger onderwijs. Daarnaast ondersteunen we ook het streven van de Minister om tot meer rust en ruimte te komen in het stelsel.

Zo zien wij als hogescholen een meerwaarde van **goede onderlinge** afstemming zoals het samen verkennen, het samen ontwikkelen en waar mogelijk het gezamenlijk aanbieden van onderwijsaanbod. Hiervoor is meer nodig dan enkel het aanpassen van de Regeling omdat deze **onvoldoende handvatten** biedt om de beoogde doelen te realiseren. Het hele systeem moet hierop ingericht zijn.

Tevens zien wij **discrepanties** tussen de gestelde doelen en de wijze waarop dit gerealiseerd zou moeten worden kijkend naar de uitwerking in de artikelen. Ons inziens stimuleert de uitwerking van de Regeling nog onvoldoende de gestelde doelen en is **een aanpassing** in elk geval nodig voor de drie volgende punten:

1. **Toetsing van innovatieve opleidingen**: de kwantitatieve onderbouwing blijft ook bij innovatieve opleidingen die opleiden tot nog niet bestaande beroepen/werkveld, bestaan. Daarnaast wordt niet duidelijk hoeveel gewicht er wordt toegekend aan de kwalitatieve onderbouwing. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat met name in de kwalitatieve onderbouwing de toekomstgerichtheid van de opleiding t.b.v. dikwijls nog niet bestaande beroepen kan worden beschreven. Dit stimuleert niet de ontwikkeling van innovatieve en toekomstgerichte opleidingen. Tezamen met het uitgangspunt in de Regeling dat wo- en hbo-masters volgens dezelfde criteria beoordeeld worden, wordt het succesvol aanvragen van hbo-masters nog complexer. We pleiten ervoor dat de hbo-masters op hun eigen merites beoordeeld worden.

Ter illustratie:

Toelichting Paragraaf 3, Artikel 6, criterium A:

“Een arbeidsmarktbehoefte dient altijd, dat mag ook in beperkte mate zijn, kwantitatief te worden onderbouwd. De mogelijkheid tot kwalitatieve onderbouwing, zoals ingezet bij de vorige Regeling, wordt aanvullend op de kwantitatieve onderbouwing, behouden zodat maatwerk kan worden geleverd bij de beoordeling.”

Uit de Regeling wordt niet duidelijk wat er wordt verstaan onder ‘beperkte mate’. We verzoeken het ministerie duidelijker aan te geven hoe kwalitatief en kwantitatief arbeidsmarktonderzoek wordt gewogen. Zorg dat het ontwikkelen van cross-sectorale opleidingen voor al het aanbod (Ad, Ba, Ma) mogelijk wordt gemaakt. De nieuwe Regeling maakt echter op geen enkel punt het aantonen van arbeidsmarktbehoefte voor dit type opleidingen makkelijker dan de oude Regeling. Dit kan alsnog door aan te geven wat verstaan wordt onder kwalitatief onderzoek, en wat verstaan wordt onder kwantitatief onderzoek, en hoe beide gewogen worden.

2. **Hertoetsing** Hoewel een hertoetsing bij de CDHO zoveel mogelijk voorkomen moet worden, is het niet conform de doelstelling van deze Regeling om de instelling dan maar een nieuw verzoek te laten indienen na het aflopen van de geldigheid. Ter illustratie:

Door OCW wordt aangegeven dat de huidige hertoetsing juridisch niet houdbaar en niet wenselijk is. Omdat in de werkelijkheid dit tijdpad niet uitvoerbaar is, mede door het langere proces om te komen tot een Toets Nieuwe Opleiding waar instellingen afhankelijk van zijn, is deze uitwerking niet uitvoerbaar voor instellingen. Een betere optie is om na het besluit op de MD-toets een periode van 6 maanden te krijgen om de opleiding te ontwikkelen en een goed uitgewerkte aanvraag in te dienen bij de NVAO. Hogescholen hebben de tijd nodig om zorgvuldig een nieuwe opleiding op te zetten, niemand heeft er baat bij als dat zo snel mogelijk moet worden gedaan vanwege externe tijdsdruk.

Daarnaast heeft de minister nergens aannemelijk gemaakt waarom een wetwijziging niet mogelijk zou zijn of niet wenselijk zou zijn. In een wetsvoorstel zou dan ofwel de wettelijke geldigheidstermijn in de wet kunnen worden verruimd, ofwel een hertoetsingsprocedure worden opgenomen in de wet.

3. **Bekendmaking voornemen tot aanvraag** (Het artikel beschrijft dat instellingen twee keer per jaar (15 mrt en 15 sept) kenbaar kunnen maken welke nieuwe opleidingen zij willen starten). Ter illustratie:

Hoewel wij het doel steunen om de samenwerking tussen instellingen te stimuleren, is op dit moment de Regeling onduidelijk welk gewicht er wordt gegeven aan dit 'procedurele verzoek'. Is het een harde verplichting om twaalf maanden van tevoren het voornemen kenbaar te maken, of niet? Enerzijds lijkt dit vrijwillig te zijn, maar de toelichting op pagina 9 van de Regeling beschrijft dat een aanvraag niet in behandeling wordt genomen als het reeds bekendgemaakte voornemen niet blijkt uit het aanvraagformulier.

Tevens is niet duidelijk of met het bedoelde voornemen ook de verwachte verplaatsingen van opleidingen en uitbreidingen van opleidingen naar nevenvestigingen worden bedoeld. De onduidelijkheid wordt vergroot door een zin in de toelichting op de Regeling waarin staat: *"Het is de bedoeling dat een instelling die een voornemen heeft kenbaar gemaakt binnen twaalf maanden haar macrodoelmatigheidsaanvraag indient."*

Het lijkt ons logischer om de termijn in de Regeling (artikel 3 lid 1) te verkorten naar zes in plaats van twaalf maanden: *"Het instellingsbestuur maakt zoveel als mogelijk uiterlijk zes maanden voorafgaand aan de aanvraag, voor 15 maart of voor 15 september, aan de CDHO kenbaar ..."*

De R6 vindt het van belang om te werken aan de in de Regeling genoemde doelen, zoals het verbeteren van de onderlinge afstemming tussen hogescholen en universiteiten. De betrokken hogescholen denken dan ook graag met het Ministerie mee over hoe dit beter kan, en doen daarvoor een aantal verbetervoorstellen (zie kaders).

Instellingsspecifieke bijlage De Haagse Hogeschool inzake internetconsultatie Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023

De Haagse Hogeschool heeft de gezamenlijke zienswijze van de R6-hogescholen mede ondertekend. Voor De Haagse Hogeschool zijn hierop aanvullend nog een drietal andere zaken van belang.

De Haagse Hogeschool ondersteunt de beoogde doelen van de aangepaste Regeling om:

- vernieuwing binnen het bestaande opleidingsaanbod te stimuleren;
- meer transparantie en navolgbaarheid in de beoordeling en besluitvorming te bieden; en
- meer onderling de samenwerking en afstemming over de ontwikkeling van het opleidingsaanbod op te zoeken.

Echter worden deze doelen ons inziens door het huidige voorstel niet (of niet optimaal) bevorderd. De voorliggende zienswijze richt zich daarom op drie kernpunten in aanvulling op de punten uit de gezamenlijke zienswijze vanuit de R6:

- 1) Er ontbreken duidelijke kaders voor onderscheid mogelijkheden vernieuwing binnen bestaand opleidingsaanbod en daar buiten.
- 2) De Regeling leidt tot ongewenste vervaging van het binaire stelsel.
- 3) Voorziene uitvoeringsproblemen bij het besluit over anderstaligheid.

Hieronder worden de kernpunten nader toegelicht en sluiten we af met enkele vragen.

Nadere toelichting

- 1) **Er ontbreken duidelijke kaders voor onderscheid mogelijkheden binnen bestaand opleidingsaanbod en daar buiten.**

De voorliggende Regeling beoogt te bewerkstelligen dat in de praktijk vernieuwing vaker via al bestaand aanbod wordt gerealiseerd. De Haagse Hogeschool ondersteunt dit streven, maar het voorliggende voorstel biedt hier onvoldoende handvatten toe. Om meer vernieuwing binnen het huidige opleidingsaanbod te realiseren zijn **duidelijke kaders** nodig die **voorschrijven wanneer een vernieuwing kan plaatsvinden binnen het huidige aanbod en wanneer er sprake is van een nieuwe opleiding**. Deze ontbreken in het huidige voorstel.

Het toevoegen van heldere kaders op dit punt biedt instellingen duidelijke handvatten waardoor willekeur voorkomen kan worden en onderwijsvernieuwing binnen het bestaande opleidingsaanbod bevorderd wordt. Daarbij is het gebrek aan kader niet transparant voor studenten.

- 2) **De Regeling leidt tot ongewenste vervaging van het binaire stelsel.**

Artikel 7 van de voorgestelde Regeling van voorliggend voorstel **verzwakt het profiel van de instelling** (praktijkgericht of wetenschappelijk), met als gevolg dat het binaire stelsel vervaagt. Dit

vindt De Haagse Hogeschool een onwenselijke ontwikkeling. Ook is in de formulering van de voorliggende Regeling de **samenwerking onvoldoende geborgd**.

- Een van de subcriteria in de voorliggende Regeling is dat een instelling moet aantonen dat een nieuwe opleiding past bij het profiel van de instelling (artikel 6.3.b). De Haagse Hogeschool vindt dit een logische voorwaarde. Echter wordt het belang van het profiel van de instelling juist ondergraven door artikel 7. Dit artikel maakt het mogelijk dat praktijkgerichte hbo-instellingen wetenschappelijke opleidingen gaan aanbieden, en andersom dat op wetenschap gerichte universiteiten hbo-opleidingen aan kunnen bieden. Dit **verzwakt het instellingsprofiel** wat in de andere artikelen van de voorliggende Regeling juist versterkt wordt en leidt tot een ongewenste vervaging van het binaire stelsel.
- Daarnaast is in het huidige voorstel **de samenwerking onvoldoende geborgd**. Er wordt gekeken naar de aanvraag en niet naar de continuïteit van de aanvraag. Het zou logisch zijn, om net als bij een **joint degree**, op zijn minst vast te leggen dat wanneer de samenwerking stopt de wo-instelling ook niet meer de hbo-opleiding mag verzorgen en andersom, tenzij de samenwerking met een andere instelling gecontinueerd wordt en het logisch is dat die instelling vanuit haar profiel die opleiding zou aanbieden.

3) Voorziene uitvoeringsproblemen bij het besluit over anderstaligheid.

De Haagse Hogeschool betwijfelt of het voornemen om het oordeel over anderstaligheid volledig bij de NVAO te beleggen uitvoerbaar is. Het CDHO beoordeelt immers de arbeidsmarktbehoefte. Hierbij speelt de opleidingstaal een relevante factor. Hoe wordt dit vormgegeven als het besluit omtrent de opleidingstaal volledig bij de NVAO wordt belegd?

Overige vragen

- In artikel 4 van de Regeling wordt onder andere voorgeschreven dat een aanvraagdossier maximaal uit 15 pagina's dient te bestaan, exclusief bijlagen. De Haagse Hogeschool vraagt zich af of het wel mogelijk wordt om een deel van de argumentatie te laten blijken uit de bijlagen en of de bijlagen ook gepubliceerd zullen worden?
- Hoe wordt er omgegaan met dubbele aanvragen van verschillende instellingen?
- In de Regeling wordt gesproken over Croho, moet dit niet RIO zijn?